

6.SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 1.DÖNEM ÖZETİ

1.ÜNİTE :Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

1. Allah'ın (c.c.) Elçileri: Peygamberler

Allah'tan (c.c.) vahiy alıp bunu insanlara bildiren kişiye **peygamber**; vahyi iletme, açıklama görevine de **peygamberlik** denir. **Nübüvvet** ve **risâlet** kavramları da genel olarak peygamberlik anlamına gelmektedir. Peygamberlere iman, dinimizin inanç esaslarından biridir. Rabbimiz, insanlar arasından elçi olarak görevlendirdiği peygamberlerden 25 tanesinin ismini Kur'an-ı Kerim'de bildirmiştir.

2.Peygamberlerin Özellikleri Ve Görevleri

Peygamberlerin ortak nitelikleri; doğru olmak (**sıdk**), güvenilir olmak (**emanet**), akıllı ve zeki olmak (**fetanet**), günah işlemekten korunmuş olmak (**ismet**) ve Allah'tan (c.c.) aldığı mesajları olduğu gibi insanlara bildirmek (**tebliğ**) olmak üzere beş esastan oluşur. Yüce Allah (c.c.), buyruklarını insanlara ulaştırması için seçtiği elçilerine birtakım görevler vermiştir. **Bu görevler şunlardır:** İletme, açıklama, uygulama ve davettir. Allah (c.c.) peygamberlerini desteklemek için onlara olağanüstü olaylar demek olan mucizeler vermiştir.

3. Peygamberler İnsanlar İçin En güzel Örnektir

Rabbimiz, elçilerini insanlara örnek olmaları için göndermiştir. Peygamberlerin hepsi güzel ahlakın her alanında örnek olmakla beraber bazı özellikleriyle ön plana çıkmışlardır.

Örneğin; Hz. Eyüp (a.s.) sabırla özdeşleşmiştir. Hz. Yusuf (a.s.) iffetle anılır olmuştur.Âlemlere rahmet son peygamber Hz.Muhammed (s.a.v.) cesaret ve kararlılığı ile yer etmiştir gönüllerimizde. Peygamberlerin her biri güzel davranışlarıyla Rabbimizin övgüsüne mazhar olmuşlardır.

4. Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı

Allah'ın (c.c.) insanlara bildirdiği bu ilahî bilgiye **vahiy** denir. Vahyin **gönderiliş amaçları;** tevhidi bildirmek, kulluk görevinin hatırlatılması, insanın yalnızca akılla ulaşamayacağı konularda insanı bilgilendirmektir.

5. İlahi Kitaplar

Allah'ın (c.c.) peygamberlerine indirdiği vahyin bütününe de ilahi kitap denilmektedir.

İlahi kitaplar dört tanedir:

1-Tevrat □ Hz. Musa'ya (a.s.)

2-Zebur □ Hz. Davud'a (a.s.)

3-İncil □ Hz. İsa'ya (a.s.)

4-Kur'an-ı Kerim □ Hz. Muhammed'e (s.a.v.)

gönderilmiştir.Kur'an-ı Kerim, hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır. Kültürümüzde Kur'an-ı Kerim'in apayrı bir yeri vardır.

Suhuf gönderilen peygamberler:

- Âdem **Peygamber**'e 10,
- Şî't **Peygamber**'e 50,
- İdrîs **Peygamber**'e 30,
- İbrâhim **Peygamber**'e 10 sahife.

6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s.)

Hz. Âdem (a.s.) yeryüzündeki tüm insanların ilk atası ve ilk peygamberdir. Kur'an-ı Kerim ve sahih hadislerle göre Allah (c.c.) Hz. Âdem'i (c.c.) topraktan yaratmıştır. Allah (c.c.) Hz. Âdem (a.s.) ve eşini cennete yerleştirmiş ve yalnızca bir ağaca yaklaşmamaları konusunda uyarılmışlardır. İblis'in vesvesesiyle hataya düşüp cennetten çıkarılmışlar ve yeryüzünde yaşam sürmeye başlamışlardır.

7. Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamları

Kunut, **vitir namazının son rekâtında rûkûdan önce** yapılan duanın adıdır.

Okunuşu: Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfirüke ve nestehdîk. Ve nü'mi- nü bike ve netûbü ileyk. Ve netevakkellü aleyke ve nüsñî aleykel-hayra küllehû neşkürüke ve lâ nekfürük. Ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

Anlamı: Allah'ım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tövbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni bırakırız.

Okunuşu: Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nüsallî ve nescüd. Ve ileyke nes'â ve nahfid. Nercû rahmeteke ve nahşâ azâbek. İnne azâbeke bilküffâri mülhık.

Anlamı: Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız senin için çabalarız ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır.

2. Ünite: Namaz

1. Namaz İbadeti ve Önemi

Namaz; tekbir ile başlayıp **selam** ile sona eren, belirli hareket ve sözlerden oluşan **bedenî ibadeti** ifade eder. Kur'anda **salat** kelimesiyle ifade edilmiştir. Mü'minûn suresinin ilk ayetlerinde, kurtuluşa eren Müslümanların öncelikli görevlerinin namazı eda etmek olduğu vurgulanmıştır. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) "Namaz, dinin direğidir. sözü namazın önemini ifade etmektedir. Namaz, insanın Allah (c.c.) ile bağını güçlendirir. **Namaz; insanı kötülüklerden uzaklaştırır ve günahlarından arındırarak insanın kurtuluşuna vesile olur.**

2. Namaz Çeşitleri

Namazlar hükümlerine göre **farz**, **vacip** ve **nafile** olarak üçe ayrılır. Farz namazlar, Rabbimizin kesinlikle kılınmasını emrettiği namazlardır. Günlük **beş vakit namaz**, **cuma namazı** ve **cenaze namazı farz olan namazlardır**.

Farz-ı Ayn: Tek tek her Müslüman'ın yerine getirmekle yükümlü olduğu namazlardır. Beş vakit namazla Cuma namazı farz ayndır.

Farz-ı Kifaye: Bir bölgede yaşayan Müslümanların yerine getirmesiyle diğerlerinden sorumluluğun kalktığı namazlardır. Mesela **cenaze namazı kılmak farz- ı kifayedir**.

Vacip namazlar, farz seviyesinde olmayan fakat kılınması emredilen namazlardır. **Bayram namazları** ile yatsı namazından sonra kılınan **vitir namazı**, **vacip namazlardır**.

Nafile namazlar ise **farz ve vacibin dışında** Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla kılınan namazlardır. Beş vakit farz namazın öncesi ve sonrasında kılınan sünnetler, teravih namazı, teheccüd namazı ,tevvabin namazı ,tesbih namazı,şükür namazı,istihare namazı,tövbe namazı ,duha namazı,hacet namazı ,yolculuk namazı nafile namazlara **örnek olarak verilebilir**.

NAMAZIN FARZLARI:

NAMAZIN DIŞINDAKİ FARZLAR

1-Hadesten Taharet:

Hades,dini açıdan temizlenmeyi gerektiren **manevi kirlilik** anlamına gelir.

Taharet ise **temizlik** demektir.

Hadesten Taharet ,kişinin duruma göre abdest alması,gusletmesi ya da teyemmüm almasıdır.

2-Necasetten Taharet:

Necaset, vücutta ,elbisede ya da namaz kılınacak yerde bulunana pislik anlamına gelir.

Necasetten Taharet,bedenin,elbisenin ve namaz kılınacak yerin temiz olması demektir.

3-Setr-i Avret,Namazda **vücudun başkalarına gösterilmesi yasak olan yerlerinin örtülmesi demektir**.

4-İstikbal-i Kible,namazı kılarken Kabe'nin olduğu yöne dönmektir.

5-Vakit,dinimizde her namazın vakti içinde kılınması gerekir.Vakti girmeden namaz kılınmaz.Ancak herheangi bir nedenle vakti içinde kılınamayan namaz daha sonra kaza edilir.Buna da **kaza namazı** denir.

6-Niyet,hangi namazın kılınacağını bilmek ve namaz ibadetini Allah (c.c.) için yapmayı kalben dilemektir.Namaz başlarken niyet etmek şarttır.Ancak **niyetin sözle yapılması zorunlu** değildir.Kalben **niyet yeterlidir**.

NAMAZIN İÇİNDEKİ FARZLAR(ŞARTLAR)

1-İftitah Tekbiri:Namaza başlarken söylenen ve **"Allah'ı yüceltme ve saygı "** anlamına gelen **"Allahu Ekber"** ifadesidir.

2-Kıyam,Kur'an-ı Kerim'den sure veya ayetler okumak için namazın başlama tekberiyle rükusu arasında **ayakta durmak** demektir.Ancak yaşılık ,hastalık vs.durumlarda namazlarını oturarak kılabilirler.

3-Kıraat,namazda ayakta iken **Kur'an-ı Kerim'den yeterli miktarda sure veya ayetler okumaktır**.

4-Rüku,namazda kıraatten sonra elleri dizlerin üzerine koyup tespih dualarını okumak için eğilmeye denir.

5-Secde,namazda alını,burnu,elleri ve ayak parmaklarını yere koyup orada Allah'ın(c.c.) yüceliğini Hz.Peygamber'in (s.a.v.) öğrettiği dualarla anmaktır.Namaz kılarken her rekatta iki secde yapılır.

6-Kade-i Ahire,namazın sonunda **"Ettehiyattü"** duasını okumak için **oturmaktır**.

3.Namazın Kılınışı

Namazdan önce ve namaz esnasında yerine getirmemiz gereken bazı farzlar vardır. Bu farzlar; altısı namaza hazırlanırken, altısı da namazı kılarken olmak üzere toplam on iki tanedir. Bu farzlardan bir tanesi bile yerine getirilmezse namaz geçersiz olur.

Namazdan önce yerine getirmemiz gereken **farzların ilki, abdest almaktır**. Bazı durumlarda gusül abdesti almamız gerekir. Ağız ve burnun temizlenerek tüm bedenın yıkanması suretiyle gusül alınır. Namaz kılınacak yerin temiz olması ve bedenimizin örtülmesi gereken yerlerinin örtülmesi şarttır. Namaz vaktinin girmesi, kibleye dönülmesi ve hangi namaz kılınacaksa ona niyet edilmesi diğer şartlardandır.

Namaza tekbirle başlanır. Kıyamda iken bazı sure ve ayetler okunur. Rükû ve secde yapılır. Namazda oturulunca "Ettehiyyâtü" duası okunur. Selam verilerek namaz tamamlanır. Namaz vaktinin geldiğini duyurmak için ezan okunur. Farz namazlardan önce kâmet getirilir. Camiler, Müslümanlar için önemli ve kutsal mekânlardır.

İki rekâtlı bir namazın kılınışını öğrenen bir kimse namaz kılmayı öğrenir. Örneğin; iki rekâtlı sabah namazın sünnetinin kılınışını öğrenen bir kimse diğer namazları da kolaylıkla öğrenir. İki rekâtlı bir namazın kılınışını yedi adımda ta- mamladık.

4. Bir Peygamber tanıyorum : Hz. Zekeriya'nın (a.s.)

Kur'an-ı Kerimde adı geçen peygamberlerden biridir ve İsrailoğulları'na gönderilmiştir. **Hız.**

Meryem'in (a.s.) Beytü'l-Makdis'teki eğitim ve bakımını üstlenmiştir. Allah (c.c.) ilerlemiş yaşında ona **"Yahya"** isminde bir oğulla müjdelemiştir.

5. Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve anlamı

Fil suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz beşinci suresidir ve beş ayetten oluşmaktadır. İsmi, surede geçen "Fil Olayı"ndan almıştır.

Okunuşu: Elemtera keyfe fe'ale Rabbüke bi-ashâbi'l-fîl. Elem yec'al keydehüm fî tadlîl. Ve ersele 'aleyhim tayran ebâbîl. Termîhim bi-hicâratın min siccîl. Fece'alehüm ke'asfin me'kûl.

Anlamı: Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını bilmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi. O kuşlar, onların üzerine gökten taş yağdırıyordu. Ve böylece onları çiğnenmiş ekin yaprakları gibi paramparça yapıverdi.

3.ÜNİTE:ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

BİLGİ NOTU: Haram: Allah'ın (c.c.) kesin olarak yasakladığı eylemlerdir.

Helal: Allah'ın (c.c.) yasaklamadığı, dinî kurallara aykırı olmayan eylemlerdir.

Mekruh: Yapılması doğru bulunmayan, terk edilmesi istenen davranışlardır.

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

Alkollü içki içmek, uyuşturucu kullanmak, sigara içmek ve kumar oynamak İslam dininin yasakladığı zararlı alışkanlık ve davranışlardır. Kur'an-ı Kerim ve hadislerde kesin bir dille yasaklanan bu alışkanlıklar bağımlılığa yol açar. İnsanın aklını ve iradesini kullanmasına engel olur. Para veya değerli bir mal karşılığında oynanan tüm oyunlar kumar olarak kabul edilmiştir. Tüm bu alışkanlık ve davranışların bireysel ve toplumsal pek çok zararları bulunmaktadır. Alkollü içecekler, uyuşturucu maddeler ve kumar haramdır. Sigara ise tahrimen mekruh (harama yakın mekruh) sayılmıştır.

2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

Alışkanlık ve davranışlarımızın oluşmasında aile, arkadaş, eğitim ve çevre gibi etkenlerin önemli bir rolü vardır. Bu etkenlerin başında hiç şüphesiz aile gelmektedir. Bir arkadaş ortamına kendini kabul ettirme isteği çoğu kez olumsuz davranışlara yönlendirmektedir. Özenme, iddialaşma ve kendini kanıtlama kaygısı da zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sayılabilir. Zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sorunlardan kaçma eğilimi de önemli bir etkidir. Zararlı alışkanlıklar, sorunları çözmediği gibi sıkıntıların katlanarak artmasına neden olur.

3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

Sağlıklı iletişimin olduğu bir aile, zararlı alışkanlıklardan muhafaza eden bir sığınaktır. Doğru arkadaş seçimi de zararlı alışkanlıklardan korunmanın en önemli yollarından biridir. Kendimizi net bir şekilde ifade edebilmek, kötü tekliflere açıkça

“Hayır!” diyebilmek de oldukça önemlidir. Zararlı alışkanlıklardan korunmada devlet ve çeşitli sivil toplum kuruluşları da önemli rol oynamaktadır. Birey ve toplum sağlığını korumak, devletin görevleri arasındadır. Yeşilay gibi zararlı alışkanlıklar ve bağımlılıkla mücadele eden sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Zararlı alışkanlıklar kul hakkına girer.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

Hz. Yahya (a.s.), Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen yirmi beş peygamberden biridir. Allah (c.c.), Hz. Yahya'ya (a.s.), henüz çocuk yaşta iken hikmet, kalp yumu- şaklığı ve safiyet vermişti. O, her türlü kötü vasıflardan uzaktı. Babası gibi Hz. Yahya (a.s.) da peygamberlikle görevlendirildi. İçinde yaşadığı toplumu doğru yola çağırdı. Hz. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkan İsrailoğulları tarafından şehit edilmiştir.

5. Bir Sure Tanıyorum:

Tebbet Suresi ve Anlamı

Tebbet suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz on birinci suresidir ve beş ayetten oluşmaktadır Sure, Hz. Peygamberin (s.a.v.) amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir.

Okunuşu

Bismillâhırrahmânırrahîm.1. Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe.2. Mâ ağnâ anhu mâluhu ve mâ keseb. 3. Seyaslâ nâran zâte leheb.4. Vemraetuhû, hammâletel hatab.5. Fî cîdihâ hablun min mesed.

Anlamı:

Rahmân Rahîm Olan Allah'ın Adıyla1. Ebû Leheb kahrolsun. Zaten kahroldu.2. Ona ne malı ne de kazandığı fayda ver- medi.3. O, alevli bir ateşe girecektir,4-5. Karısı da, boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu halde sırtında odun taşıyarak (o ateşe girecektir).